

ANĐELKO MILANOVIĆ:

MEĐUNARODNI GLAZBENI LITURGIJSKI KONGRES U TORINU

Od 1. do 6. rujna 1969. održan je u Torinu međunarodni glazbeno-liturgijski kongres koji je organiziralo međunarodno društvo »Universa laus«. »Universa laus« osnovano je za vrijeme zasjedanja II Vatikanskog sabora sa zadatkom da stručno pomogne primijeniti u praksu saborske odredbe o glazbi u bogoslužju. U tu svrhu društvo održava radne sastanke i međunarodne kongrese. Ovogodišnjem kongresu sudjelovala su 183 učesnika. Iz Zagreba kongresu su prisustvovali Anđelko Milanović i Martin Mihoković. Rad kongresa odvijao se na zajedničkim sjednicama. Najprije su članovi predsjedništva održali kratke uvodne referate iza kojih su se slušale reprodukcije najnovijih liturgijskih skladbi. Nakon toga slijedila je glazbeno liturgijska analiza u kojoj se je ukazivalo na dobra ili loša svojstva djela. Iza analize djelo se ponovno preslušalo. Zastupane su slijedeće glazbeno-liturgijske forme: moderniji način pjevanja ulazne pjesme, pjesme uz navještanje Božje riječi, zborna i solistička psalmodija pučka i umjetna himnodija, tropari, molitva na način litanija, euharistijska molitva i ritmička glazba.

U novoj liturgijskoj glazbi o kojoj se na kongresu raspravljalo i slušalo zapaža se pet karakteristika:

1. težnja prema folkloru u crkvenoj pučkoj popijevci,
2. dijaloško pjevanje između celebranata, solista, puka i pjev. zbora
3. važnost i premoć ritmičkih elemenata
4. novosti u pratnji liturgijskog pjevanja
5. povezanost i odvajanje pučke i umjetničke glazbe.

1. Težnja prema folkloru. Većina preslušanih skladbi ima sasvim nove dinamične elemente izražajnosti uzete iz neposrednog utjecaja pučke popijevke (folklor). Iz toga nužno slijedi jasnija prozirnost oblika (forme), jednostavnost melodije i neposrednost ritma.

2. Dijaloško pjevanje. I ovo je plod i zahtjev nove i žive Liturgije — ne više celebrant i zbor, nego čitava »zajednica koja slavi«. Dijaloško pjevanje u crkvi daje svima prisutnima mogućnost aktivnog sudjelovanja i vlastitog izražaja kod božanskog kulta te pruža raznovrsne mogućnosti novih oblika (formi).

3. Važnost i premoć ritmičkih elemenata. To je najveća novost. Netko od prisutnih reče da su to svjetovni ritmovi koje prenosimo u crkvu. Glavni referent iz »okruglog stola« upozorava da današnji čovjek osjeća potrebu da što više, pače i fizički, sa svim svojstvima današnjeg čovjeka prisustvuje liturgijskom činu. Da se istaknu potrebe današnjice veoma se često upotrebljavaju karakteristike današnjeg nervoznog i brzog tempa života: sinkope, često mijenjanje i jako naglašavanje ritma uz pljesak ruku.

4. Novosti u pratnji liturgijskog pjevanja. Novi glazbeni oblici, osobito s ritmičkog gledišta, zahtjevaju osim tradicionalnih instrumenata i mnoge nove: udaraljke, tamburine, gitare, vibrofone... Kriterij po kome se upotrebljavaju ovi instrumenti zavisi od same skladbe i njezine naravi, oblika, ritma, mnoštva pjevača...

5. Povezanost i odvajanje pučke od umjetničke glazbe. Četiri prve spomenute karakteristike služe kao poticaj onome što je bitno

za izražaj u obnovljenoj liturgijskoj glazbi. Tu ne možemo postaviti granice višem izražaju. Treba stvoriti nove oblike jer oni imaju svoju uzvišenu funkciju kod obnovljene liturgije. To će se najbolje i najsigurnije ostvariti preko gregorijanskog korala i crkvene pučke popijevke, koja je i sama često puta nastala iz gregorijanskog korala. Svaka vrst glazbe — a osobito nova — koja posjeduje bitne karakteristike liturgijske glazbe pripuštena je, pače i poželjna, u novim božanskim činima. Neke skladbe što su ih učesnici čuli na kongresu mogu se pripustiti u crkvu i poslužiti kao uzor novih liturgijskih oblika.

Na kraju postavlja se pitanje koje su od tih skladbi promašaj a koje su put k novome? Bilo ih je nekoliko koje su uistinu promašaj jer nemaju u sebi ništa ni sveta ni umjetničkog. Među njima neke još tragaju za novim i pravilnim putevima a bilo ih je koje se odmah mogu veoma dobro uklopiti u novu obnovljenu liturgijsku glazbu. Liturgijska glazba nije sama sebi cilj nego sredstvo da svi aktivno sudjelujemo kod svete mise: celebrant, solist, puk i pjevački zbor. Crkvenim skladateljima i izvođačima se preporuča da tragaju za novim glazbenim oblicima koji neće čovjeka sputavati nego mu pomoći da u božanskom kultu još više osjeti osobnu, slobodnu i ljudsku snagu svoga »Vjerujem«.

Sheme novih skladbi su mnogo slobodnije i nastoje izbjeći fiksne formule. Dinamizam novih glazbenih oblika protivan je statičnom principu pretkoncilske liturgijske glazbe. Sastavni elementi novih glazbenih oblika — pripustivši autentičnost i vrijednost glazbe — danas moraju biti: određeni tekst, posebna situacija (narodni jezik), snaga kojom raspolažemo (broj, odgoj, sposobnost... pjevača svirača i dirigenta).

Ocjenujući rad kongresa treba istaknuti da je održan u pravo vrijeme u kojem nastaju značajne promjene u glazbeno liturgijskim formama. Stoga je bilo veoma potrebno da stručnjaci iz mnogih zemalja na ovakovom kongresu razmijene mišljenja i iskustva. Na kongresu je u tu svrhu bilo zorno pokazano što su u glazbi pojedinci i narodi stvorili novoga u koncilskom duhu. Kroz analize, diskusije i međusobne razgovore mogao je svaki učesnik kongresa dobiti načelnu orijentaciju u daljnjem ostvarivanju velikih zadataka koje je na glazbenike i liturgičare stavio II Vatikanski sabor. Stoga je dobro da i iz naših biskupija prisustvuje što više učesnika ovakvim skupovima da bi, upoznavši svjetska nastojanja u obnovi liturgije i glazbe, tu obnovu i mi Hrvati mogli uspješno provesti u djelo.

MIHO DEMOVIĆ:

PETI MEĐUNARODNI SIMPOZIJ HIMNOLOGA U GRAZU

U Grazu je od 25—30. kolovoza ove godine održan peti međunarodni simpozij himnologa. Simpozij su osnovali godine 1956. stručnjaci za crkvenu popijevku protestantskih crkava iz deset zemalja Evrope pod vodstvom muzikologa dra Konrada Amelna koji je bio i prvi predsjednik simpozijuma. Ekumenski značaj simpozij je ostvario godine 1967. kada su mu se priključili i katolici. Te je godine izabran u predsjedništvo i mladi katolički svećenik dr Philipp Harnoncourt, iz Graza. Simpozij udružuje najbolje stručnjake iz glazbe, teologije, filologije, psihologije, pedagogije, etnomuzikologije i povijesti, a održava se svake druge ili treće godine. Do sada je održan 1950. u Saveznoj Republici Njemačkoj, 1963. u Švicarskoj, 1965. u Danskoj, 1967. u Francuskoj i ove godine u